

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VI.37.620/2018/8.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Sugár Tamás
előadó bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta bíró

A felperes: felperes neve(felperes címe)

A felperes képviselője: Dr. ... ügyvéd

Az alperes: Pest Megyei Kormányhivatal, mint a Pest Megyei
Kormányhivatal Munkaügyi Központjának jogutódja

Az alperes képviselője: Dr. ... kamarai jogtanácsos

A per tárgya: hatósági szerződés módosítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Budapest
Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. április 5-én kelt
- kijavított - 2.K.28.184/2016/7. számú ítélete

A másodfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Budapest
Környéki Törvényszék 2018. január 22-én kelt 7.Kf.20.828/2017/4.
számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 7.Kf.20.828/2017/4. számú
ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az
alperesnek 30.000.- (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási
költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra
70.000.- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) és a felperes között

2009. július 15-én hatósági szerződés jött létre, amelyben a felperes 40.000.000.- forint vissza nem térítendő támogatásban részesült. A felperes vállalta, hogy a pályázati összeget 2010. március 2-ig megvalósítandó, összesen 41 fő, az alperes kirendeltsége által kiközvetített teljes munkavállalói létszám felvételével szállodai szolgáltatás beruházásra fordítja, a vállalkozást 2012. március 1-ig folyamatosan működteti és a munkavállalókat tovább foglalkoztatja. A szerződés II.10.i. alpontja értelmében amennyiben a szerződés IV.1.d. alpontjában felsorolt, számszerűen mérhető kötelezettségek valamelyikét 100% alatt teljesíti, de 75%-ot elérően, akkor a korábban folyósított támogatás arányos részét köteles a felperes késedelmi pótlékkal növelt összegben visszafizetni. A foglalkoztatási kötelezettség esetében a részteljesítést külön-külön kell betartani és vizsgálni. A IV.1.d. alpont alapján szerződésszegésnek minősül, ha a felperes a szerződésben vállalt kötelezettségeit nem teljesíti, illetve ezek közül a szerződés I. fejezetének 3., 5. 6. vagy 7. pontjaiban vállalt, számszerűen mérhető kötelezettségeit 75% alatt teljesíti.

- [2] A szerződés V.1. pontja kimondja, a támogatási ügy szempontjából jelentős új tény felmerülése, továbbá a szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges megváltozása esetén a felperes vagy az alperes kérésére, a támogatási cél sérelme nélkül, a jelen hatósági szerződés a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 77. §-ában foglaltak alapján, közös megegyezéssel módosítható. Ha a módosításhoz a másik fél nem járul hozzá, vagy a szerződő felek között vita van a módosítás törvényi feltételei tekintetében, akkor az alperes székhelye szerinti illetékes bíróságtól kérhető a szerződés módosítása vagy megszüntetése.
- [3] A felperes kérésére és az alperes beleegyezésével a szerződés több alkalommal módosításra került. A felperes ismételten határidő módosítása iránti kérelemmel fordult az alpereshez azzal, hogy a foglalkoztatás megkezdésére vonatkozó időpont távolabbi időpontban kerüljön meghatározásra.
- [4] Az alperes a 2011. december 27-én kelt 3756/2011-1300. számú iratában a szerződésmódosítás iránti kérelemhez nem járult hozzá. Kifejtette, a felperes a beruházást befejezte, azonban a foglalkoztatásra meghatározott előírásoknak nem tett eleget. A felperes által leírt üzleti elképzelések, célkitűzések lényeges eltérést mutatnak a nyertes pályázatban foglaltakkal, a tervezett felperesi intézkedések nem alapozzák meg a hatósági szerződés kért meghosszabbítása esetén a foglalkoztatási kötelezettség megvalósulását és annak fenntartását.

A kereseti kérelem

- [5] A felperes keresetében kérte a hatósági szerződés módosítását egyrészt az abban rögzített határidők meghosszabbításával, másrészt

a szerződés II.10.i. alpontjának, harmadrészt a szerződés IV.1.d. alpontjának módosításával. Utóbbi körben kiemelte, hogy számára a legfontosabb a visszafizetési kötelezettség arányosítása, mert a társaság a szerződésnek részben eleget tett, foglalkoztat 15 munkavállalót. A módosítás alapja a Ket. 77. § (1) bekezdése, valamint a 77. § (4) bekezdésén keresztül a Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 241. §-a.

Korábbi bírósági ítéletek és kúriai végzések

- [6] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.K.26.206/2013/8. számú ítéletében a keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme tárgyában eljáró Kúria a Kfv.III.37.135/2014/4. számú végzésében az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetét a Ket. 77. § (1) bekezdésére alapítottnak kell vizsgálnia és érdemben döntenie a hatósági szerződés módosításáról.
- [7] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.K.27.741/2014/12. számú ítéletében a keresetet elutasította, megállapítva, hogy az ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek. A Kúria a Kfv.IV.35.801/2015/4. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Megállapította, hogy a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 324/A. §-ának megsértésével zárta ki a fellebbezési lehetőséget. A megismételt eljárásra meghatározta, hogy a bíróságnak érdemben kell vizsgálnia a felek közötti támogatási (közigazgatási) jogviszony sajátosságai alapján azokat a körülményeket - a Ket. 77. § (1) bekezdése szerinti új tényeket, a szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges megváltozását -, amelyek a hatósági szerződés módosítását indokolhatják a foglalkoztatási cél megvalósulása, az állami támogatás szerződés szerinti felhasználása mellett. A Ptk. rendelkezéseinek és kapcsolódó bírói gyakorlatának alkalmazása csak a fentiekben túlmenően szükséges azzal, hogy a felek közötti akaratnyilatkozaton alapuló szerződéses viszony bíróság általi módosítása a közigazgatási jogviszonyok esetében is kivételes lehetőség. A Kúria előírta, hogy az elsőfokú bíróság érdemi döntésével szemben köteles fellebbezési lehetőséget biztosítani a feleknek.

Az elsőfokú ítélet

- [8] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.K.28.184/2016/7. - kijavított - számú ítéletében a keresetet elutasította. Az indokolásban hivatkozott a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Fltv.) 21. § (1), 55. § (1) bekezdéseire,

a Ket. 3. § (2), 50. § (1), (6), 76. § (1), 77. § (1), (4) bekezdéseire, a Pp. 206. §-ára, a Ptk. 241. §-ára és annak kommentárjára, valamint több felsőbbbíróági döntésre.

- [9] A Ptk. 241. §-át alkalmazva kifejtette, a tartós jogviszony az alperes teljesítésével lezárult, a „változás a körülményekben a teljesítést követően” kitétel esetében a felperesnek számolnia kellett volna a gazdasági helyzettel. A felek érdeksérelme vonatkozásában a bíróság rögzítette, általa sem vitatottan a felperes az eredeti céloktól eltért, a pályázat egészségközpont létrehozására szolt, a szálloda ugyan megépült, de a munkahely teremtés közel 3 év elteltével sem valósult meg.
- [10] A bíróság nem tudta megállapítani azt, hogy a felek a megváltozott körülmények között a szerződésüket az eredeti tartalommal megkötötték volna. Osztotta azt az alperesi érvelést, amely szerint a gazdasági élet egészét vagy egy-egy szerződéstípusba tartozó szerződések minden alanyát érintő változások esetén a bíróságok az egyes szerződéseket a Ptk. 241. §-ára alapítottnak nem módosíthatják. A felperes ügyvezető nyilatkozata szerint a társaságtól nem várható el a szerződésben meghatározott számú munkavállaló alkalmazása. A felperes több alkalommal kért és kapott határidő hosszabbítást, amelyek a céljukat nem érték el. Az alperes tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett.

A másodfokú ítélet

- [11] A felperes fellebbezéssel támadta a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét, a törvényszék jogerős ítéletében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [12] Megállapította, hogy a peres felek között foglalkoztatást elősegítő támogatási szerződés jött létre, ez közjogi jogviszonynak minősül, de a szerződésre irányadó polgári jogi szabályok is érvényesek a kontraktusra. A hatósági szerződés módosítása a Ket. 77. § (1) bekezdése alapján lehetséges, közös akarat hiányában a Ket. 77. § (4) bekezdésére figyelemmel alkalmazandó a Ptk. 241. §-a.
- [13] A teljesítési határidő módosítása körében a törvényszék kiemelte, hogy a felperesi ügyvezető perbeli nyilatkozatára alapítottnak a módosítással a szerződéses cél teljesítése nem biztosítható, így a módosításra nincs indok, mert a cél teljesülése reálisan nem várható.
- [14] A szerződésszegés megítélésénél irányadó százalékos arány két módosítása azt jelentené, hogy a bíróság a teljesítést a felperes részéről megjelölt 15 fő alapulvételével 37%-os mértékhez kötné, amely nem felel meg a közérdeknek. A szerződésben meghatározott 75%-os arány méltányos, figyelembe veszi a kockázati tényezőket. A meglévő munkahelyek megőrzése szintén fontos társadalmi érdek, de ahhoz a felperesnek más támogatási formákat kellene igénybe vennie. A másodfokú bíróság a szerződés IV.1.d. alpontjánál a módosítást nem látta megalapozottnak, ezzel a II.10.i alpont módosítása sem lehetséges.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt. Véleménye szerint az ítélet sérti a Pp. 3. § (3), 141. § (2) bekezdését, a Ket. 77. §-át és a Ptk. 241. §-át. A bíróság a bizonyítási terhet nem osztotta ki, bizonyítási eljárást nem folytatott le és jogszerűtlenül mellőzte a szerződés módosítását.
- [16] Hangsúlyozta, bizonyította, hogy a hatósági szerződésben előírt foglalkoztatási szint elérése és fenntartása érdekében minden tőle telhetően elvárható megtehető, azonban a gazdasági környezet olyan vis maior helyzetet teremtett, amely miatt nem tudta teljesíteni kötelezettségét. Az alperes eljárása során nem tett eleget a tényállás-felderítési kötelezettségeinek, figyelmen kívül hagyta a felperesi erőfeszítéseket és nem vizsgálta a munkavállalók cserélődését. A támogatás részbeni vagy egészbeni visszafizetése az eddig megteremtett munkahelyek kényszerű megszűnését eredményezné, amely ellentétes a támogatási céllal. A szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges változása miatt a társaság jogszerűen kezdeményezte a módosítást.
- [17] A felperes szerint a Ptk. 241. §-ában megjelölt három feltétel megvalósult, a tartós jogviszony fennáll csakúgy, mint a szerződést követően bekövetkezett körülmény-változás és az érdeksérelem. A bíróságok figyelmen kívül hagyták a Kúria Kfv.IV.35.801/2015/4. számú végzésében írtakat.
- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [19] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [20] A Pp. 275. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A jogerős ítélet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálható felül.
- [21] A Kúria álláspontja szerint a törvényszék a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetésre jutott. A jogerős ítéletben írtakkal a felülvizsgálati bíróság egyetért, a felülvizsgálati kérelmet elbírálva az alábbiakat fejti ki.
- [22] A Pp. 275. § (5) bekezdése értelmében, ha a Kúria az első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésben az új eljárásra lefolytatására vonatkozóan kötelező utasításokat ad.
- [23] Az első- és másodfokú bíróság döntését új eljárás eredményeként hozta meg, ezért a Kúria először vizsgálta, hogy betartották-e az

új eljárásra és új határozat hozatalára utasító kúriai végzésben foglaltakat.

- [24] A Kúria Kfv.IV.35.801/2015/4. számú végzése [25], [26], és [27] pontjaiban határozta meg az új eljárásra vonatkozó előírásait. Az elsőfokú bíróság ítéletében egyrészt biztosította a döntéssel szembeni fellebbezés lehetőségét, másrészt eljárása során a Ket. 77. § (1), (4) bekezdéseit és Ptk. 241. §-át alkalmazta a perbeli jogviszonyra. Érdemben vizsgálta a felek közötti támogatási jogviszony sajátosságai alapján azokat a körülményeket, amelyek a hatósági szerződés módosítását indokolhatják. A törvényszék a fellebbezési kérelem keretei között szintét eleget tett a kúriai végzésben foglaltaknak, így mindkét eljárás bíróság betartotta a Pp. 275. § (5) bekezdésében és a Kúria fenti végzésében írtakat.
- [25] A Pp. 324/A. §-a alapján alkalmazandó 3. § (3) bekezdés harmadik mondata szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A Pp. 141. § (2) bekezdése alapján a bíróság - ha ez a tényállás megállapításához szükséges - a feleket felhívja nyilatkozataik megtételére és lefolytatja a bizonyítási eljárást. A fél köteles a tényállításait, nyilatkozatait, bizonyítékait - a per állása szerint - gondos és az eljárást elősegítő pervitelnek megfelelő időben előadni, illetve előterjeszteni.
- [26] Az elsőfokú bíróság első eljárása során a 2012. október 1-jén megtartott tárgyaláson tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről és a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti felperesi bizonyítási kötelezettségről. Ugyanez a bíróság második eljárásakor a 2015. január 19. napján megtartott tárgyaláson egyfelől részletesen ismertette a Kúria Kfv.III.37.135/2014/4. számú végzését, másfelől tájékoztatta a felperest bizonyítási kötelezettségéről. A felperesi képviselő ezt követően érdemben nyilatkozott, amelyből egyértelmű, hogy a felperes a bizonyítás irányával és az őt terhelő bizonyítási kötelezettséggel tisztában volt.
- A harmadik bírósági eljárás során az elsőfokú bíróság a 2017. április 5-én megtartott tárgyaláson ismertette a Kúria Kfv.IV.35.801/2015/4. számú végzését, amelyben - a korábban írtaknak megfelelően - a legfelsőbb bírói fórum pontosan meghatározta a per kereteit és az alkalmazandó jogszabályhelyeket.
- [27] A Kúria nézete szerint az elsőfokú bíróság eleget tett a Pp. 3. § (3) bekezdés harmadik mondatában írtaknak, a tájékoztatásában foglaltak a kúriai végzésekkel együtt meghatározták a bizonyításra szoruló tényeket, a kapcsolódó felperesi bizonyítási terhet és a bizonyítás sikertelenségének következményeit. Az eljárás során nem sérült a Pp. 3. § (3) bekezdés harmadik mondata és 141. § (2) bekezdése.
- [28] Az Fltv. 21. § (1) bekezdése rögzíti, az e törvényben, valamint a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott, foglalkoztatást elősegítő támogatások nyújtása esetén a támogatásban részesülővel hatósági szerződést kell kötni. A Ket.

77. § (1) bekezdése értelmében az ügy szempontjából jelentős új tény felmerülése, továbbá a szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges megváltozása esetén a szerződés módosítását bármelyik fél kezdeményezheti. A 77. § (4) bekezdése kimondja, az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a hatósági szerződésre a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésekre vonatkozó általános szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Ptk. 241. §-a szerint a bíróság módosíthatja a szerződést, ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamely fél lényeges jogos érdekét sérti.

- [29] A felülvizsgálati bíróság utal a Kúria Kfv.IV.35.801/2015/4. számú végzésének [25] és [26] pontjaiban írtakra. E szerint a bíróságnak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy felmerült-e jelentős új tény, továbbá lényegesen megváltoztak-e a szerződéskötéskor fennálló körülmények. A Ptk. 241. §-a szerinti bírósági szerződésmódosítás a közigazgatási jogviszonyok esetében is kivételes lehetőség, a bíróság nem térhet el a civilisztikai megalapozottságú dogmatikától.
- [30] A Kúria rámutat, a törvényszék jogszabálysértéstől mentesen fejtette ki, hogy a hatósági szerződés bírósági módosítása során az egyébként irányadó Ptk. 241. §-ának csak azokat a tényállási elemeit kell figyelembe venni a bíróságnak, amelyek a jogviszony szempontjából irányadók. A perbeli hatósági szerződés módosítását nem zárja ki, hogy a szerződés nem tartós jogviszonyt szabályoz.
- [31] Az első- és másodfokú bíróság indokoltan tulajdonított kiemelkedő jelentőséget a felperesi ügyvezető azon nyilatkozatának, hogy a kialakult piaci helyzetben a gazdasági tevékenység módosítása mellett sem lát reális lehetőséget arra, hogy a cég által foglalkoztatott 15 főn túl a szerződésben megjelölt 41 személyt foglalkoztatni tudja.
- [32] Az alperes a felperes kérelmére a teljesítési határidőt több alkalommal módosította, azonban további módosítás nem lehetséges, mert attól - a felperes ügyvezető nyilatkozatára is figyelemmel - a szerződés céljának megvalósulása nem várható. A hatósági szerződést a felek a világgazdasági válság kezdetén kötötték, a válság már véget ért, a gazdasági fellendülés világ- európai uniós és hazai szinten is több éve tart. A válság, mint lényeges körülmény-változás hatása megszűnt, a felperes ennek ellenére sem tudott a szerződésnek eleget tenni, ezért sem indokolt a teljesítési határidő módosítása.
- [33] A Kúria osztja a szerződés IV.1.d. és II.10.i. pontjának módosítása körében kifejtett törvényszéki okfejtést. A felperes a szerződést 15 fő alkalmazásával 37%-ban teljesítette a szerződést és az Fltv. céljaival ellentétes lenne egy olyan tartalmú módosítás, amely ezt a szintet megfelelő teljesítésnek tekintené. A törvényszék azt is helytállóan rögzítette, hogy a meglévő munkahelyek megőrzése fontos társadalmi érdek, de azt a felperes az erre szolgáló támogatási formák igénybe vételével elérheti.
- [34] A Kúria megítélése szerint az alperes a fentiekre figyelemmel

jogszerűen nem járult hozzá a felperes szerződésmódosítás iránti kérelméhez, a jogerős ítélet az irányadó jogszabályhelyeket a perbeli jogviszonyra törvényesen alkalmazta.

- [35] A felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.
[37] A pervesztes felperes köteles az alperes részére a Pp. 78. § (1) bekezdésére tekintettel felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
[38] A feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket szintén a felperesnek kell megfizetnie az államnak, ennek összegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése határozza meg.
[39] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. február 20.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Sugár Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő